

TINOKAE MAE
GUANA PA
MANAURU

TINOKAE MAE GUANA PA MANAURU

“Tinokae mae guana pa Manauru” si sarina vinarigarae pinaqaha zinama zama, pa kinubekubere hope koari na hop’hopeke nati binala-bala pa Buka hope. Va hinokaria rau sapu sa vina bakalana sa kinube kubere hope si na Buka Hope mo telena.

Na mae guana pa Manauru sa zinama te Tamasa, meke boka toka va sisigitinia sa sa bulo oviana na memehania sa tinonoto. Sipu kekere sa tie, si luara veko pania sa sa sini, meke tiokoa sa se Zisu Karisito pude mae koa pa korapa bulona, meke va hinokaria sa pa korapa bulona sapu e Zisu Karisito sina Sevia, sapu kaqu va ta dogoro pulenia telena koasa meke va karovo lania sa nana qinetu getu hinokara na binule pa bulona sa tie pu va hinokara. Ele gilania rau sapu gua he pa 1937, meke lopu boka ta kumata sa tinoa binaere tolavaena hie koasa Banara seunae gua. Ke maqu tozi zonazona ni gamu pude mi poni toa lani gamu sari doduru mia tinoa koe Zisu sa mia Sevia meke sa mia Banara kam ’hire, be guana lopu ele evania gamu sapu gua asa.

—Vatison Qutimani

SA TATARU TE TAMASA

1

Ba va sosodea Tamasa sa Nana tataru koa gita, sina pa totona pu koa tie sini si gita, si mate hobe gita sa Karisito. (si gita.)

—Roma 5:8

Sipu lopu ele kamo sa inevana pasova, si gilania Zisu sipu ele kamo tugo sa aoa tanisa pude taluarae pa popoa pepeso meke la koasa Tamana si Asa, ele tataru ni Sa saripu, Nana pu koa pa popoa pepeso, ke tolene gua tataru sisigitini Sa si arini.

—Zone 13:1

Meke mae guadi tugo koe Zisu Karisito, sa tie va sosode hinokara, sapu turu pule va kenue pa minate, sapu sa Banara tadi na Banara pa popoa pepeso. Asa si tata-

runi gita, meke va via gita meke nuzapa pani sari nada sini pa korapa eharana soti. —Revelesioni 1:5

Loke tataru sapu noma holania sapu gua he, si pude ponina sa tie sa nana tinoa, pude paeni sari na turanana.

—Zone 15:13

Ura tataru va sisigitini Tamasa sarina tinoni pa popoa pepeso, ke poninia Sa sa tuna ekei, pude saripu ranea Asa si lopu kaqu mate palae ba kaqu tagoa ri sa tinoa hola.

—Zone 3:16

“Gama doduru tinoni Izireli, ele tataru va sisigitini gamu Rau si gamu gua si asa, ke lopu kaqu hite ari makudona sa qua tataru koa gamu, gua.”

—Zeremaea 31:3b

Meke loke tie si kaqu osonia sa lohina gua sa hinokarana sa lino-tu: sina ta dogoro pa tini tie sa Tamasa, meke tava tonotona koasa Maqomaqo hope, meke ta dogoro koari na mateana, ta tarae koari na butubutu, meke tava hinokara pa kasia popoa, meke ta turana la pa nana qulori. —1 Timote 3:16

Pa podalaena si koanana tugo sa zinama, meke koa koasa Tamasa sa zinama. Meke sa Tamasa tugo sa zinama meke ta evanae tino-ni sa zinama, meke somana koa koa gita meke dogoria gita sa Nana qulori. —Zone 1:1

Sina ta evana beto saripu gua hire, pude tava gore vura sapu ko-

roto nia sa Tamasa koa sa Poropita. Kaqu ari tianania sa vineki sa koburu meke podoa sa si keke tuna koreo, meke kaqu pozania rini e Imanuela, sa pozana sa. Sapu sa Tamasa si koa somana koa gita si gunia sa. —Matiu 1:22, 23

Ele koa va seunae koa goi si Rau, ba lopu gilanaui goi ta Pilipi? Asa sapu ele dogorau, si ele dogoria tugo sa sa Tamaqu; ba vegua ke zama guni nau tu goi, va dogoroni gami sa Tamamu gua? gua se Zisu. Lopu va hinokaria goi sipu koa koa sa Tamaqu si Rau, meke sa Tamaqu si koa koa Rau?

—Zone 14:9, 10

Asa sapu helahelaenia sapu na Tuna Tamasa se Zisu, si koa koa sa sa Tamasa, meke koa koasa Tamasa si asa. —1 Zone 4:15

Meke olaña la tugo sa mateana, Kaqu mae koa goi sa Maqomaqo Hope, meke sa niniranira Tanisa sapu ululu hola si kaqu va aqorigo; Ura Asa sapu kaqu podoa goi si kaqu ta pozae Hopena, na Tuna sa Tamasa tugo. —Luke 1:35

Meke zama laia Zisu si asa, Ele dogoria goi si Asa, meke Asa tugo sapu korapa zama atu koa goi. —Zone 9:37

Ele ta podo koa gita si keke koburu! Ele ta poni koa gita sa Tuna meke kaqu ta evañae nada

koimata. Meke kaqu ta pozae, Na vinari va magasa, Na tie varikarovae, na Tamasa lavata, na tamada ninira, meke na Banara tana Binule. —Aisía 9:6

Ba sipu korapa zama gua Sa, si mae opo tamuni keke lei nedalana si arini: Meke vura mae gana pa lei si keke mamalaini zinama, sapu zama guahe, Sa Tuqu koleo tugo si hiera sapu qetunia rau; Ke mi avosia tu gamu si Asa, gua. —Matiu 17:5

Ura koanana pa tinina Karisito sa doduruna sa gugwana gotogotona tanisa Tamasa. —Kolosae 2:9

4 TOZIA ZISU SAPU ESEI SI ASA KOA GITA

Meke zama la koa rini si Asa, Gamu si mae mia panapeka: Arau si maé guaqu tu' pana ulu: Gamu sina butu butu pa popoa pepeso; ba Arau si lopu tanisa popoa pepeso. Meke zama la koa rini se Zisu, "Zama hinokara atu koa gamu si Rau, sipu lopu ele koa se Ebarahami, si ele koa qua tu si Rau.

—Zone 8:23 meke 58

Meke zamaia sa barikaleqe si Asa, Gilania qua sipu kaqu mae sa Mesaija sapu ta pozae Karisito: pana mae si Asa, si kaqu tozi vurani sari doduru gorena ka sarena. Meke zamaia Zisu si asa, Arau mo hie si Asa sapu korapa zama atu koa goi.

—Zone 4:25, 26

Meke zama lai Zisu si arini, "Arau tugo sa palavana sa tinoa: Asa sapu mae koa Rau si lopu ovia; meke asa sapu rane Au si lopu kaqu memeha.

—Zone 6:35

Meke zama pule lai pule Zisu si arini, Zama hok'hokara atu koa gamu si Arau, Arau tugo sa sasadatadi na sipi.

—Zone 10:7

Meke zama laia Zisu si asa, "Na vina toa pule, meke na tinoa hola-tugo si Rau: Asa sapu rane Au si Arau be mate si asa, ba kaqu toa pule si asa.

—Zone 11:25

Pozanau titisa na Banara gamu si Arau, uve hinokaramia tugo si gamu, ura gua tugo Asa si Rau.

—Zone 13:13

KAIQA TINAVETE VARI VA MAGASADI SARIPU TAVETI ZISU

5

Meke zama va haboti sa pa duduli sa minate, meke henai sa sari ka lima palava, meke sari karu igana, meke dono sage la pa manauru, meke manani Sa, Meke valai Sa koari Nana disaepeli meke va hiani ri na disaepeli koari na minate. Meke ta hia beto sori noduru meke dena beto tugo: Meke pudiki varigarani ri sari umumumu koa holadi, si siŋi sari ka manege rua pili.
—Matiu 14:19-20

“Banara, doduru boni si habu mo si gami, ba namu loketona hokara vagia: ba leana, pa Mua zinama si kaqu ta ipae tugo sa vaqara. Meke sipu ele ipania

rini siŋia na igana sa vaqara, meke qi ta rikata si asa. —Luke 5:5b-6

Meke korapa habotu dia pa vale sirana sari karua tie behudi, meke sipu avosonia ri karua sapu e Zisu si ene hola, gua, si velavela vura si arini, meke zama, ke Banara, Tuna Devita, mu tataruni gami, gua si arini. Meke turu noso se Zisu, meke tioki sa si arini, na sa si eminia gamu pude tavete ponini gamu Rau? Meke olana la koasa sari karua, “Banara pude tava vanunu sari mata mami, gua. Ke tataru ni Zisu sarini meke hinoqa dodogorae sari matadi, meke lulia rini si Asa.
—Matiu 20:30 meke 32-34

6 ZISU KARISITO SI NA TIE KURIKURI MEKE NA BANARA

Uru ele gilana va leania gamu doduru butu butu tie Izireli, sapu ele va turu pulea Tamasa se Zisu, sapu va matea gamu, pude koa Banara se Karisito.

—Sa Tinavete 2:36

Meke pude ta evana si guahe, sapu mate sa Karisito, meke turu pule, meke toa hola pude boka koa na Banara tadi na matedi meke na tie toadi.

—Roma 14:9

Tavete betoi Sa sari doduru likakalae meke loke tona sapu lopu taveti Sa.

—Zone 1:3

Ura ta tavete koa Sa sari doduru likakalae, pa Manauru meke pa

pepeso, tiniona ta dogorodi, meke tiniona lopu ta dogorodi, na butu butu na hinia, na binanara na ninira nira, tava podaka vura koa sa sari doduru likakalae pude Tanisa tugo.

—Kolosi 1:16

Ba pa vina betodi rina rane hire si ele zama si Asa pa korapana sa Tuna, sapu meru meruni sari doduru tiniona, meke pa tinokaena Sa si podaka vura sa pepeso.

—Hiburu 1:2

Hinokara tugo sa Tamasa sapu tioko gamu pude somanae koasa Tuna, sapu e Zisu Karisito, sa nada Banara.

—1 Koriniti 1:9

TIE VARIPITUI TADI DODURU SE ZISU KARISITO

7

Ba na vegua ke zutua goi sa tasimu? Meke vegua tu ke dono va karia goi sa tasimu, Ura doduru mo gita si kaqu turu pa kenuna sa habo-habotuana varipitui te Tamasa.
—Roma 14:10

Pa kenuna sa Tamasa meke e Zisu Karisito, sapu kaqu varipitui ini tie toadi meke tie matedi, pa Nana pinule mae meke pa Nana Binañara si garunigo rau.

—2 Timote 4:1

Ba pana vura mae pa Nana qu-
lori sa Tuna na tie, meke somana lulia ri doduru mateana, si kaqu habotu pa habotuana, sa Nana qu-
lori si Asa. Meke sari doduru butu

butu pa popoa pepeso si kaqu ta varigarae pa kenuna Sa: Meke kaqu vizata vari paqahani Sa si arini, gua puta tugo sa Sepati sapu varipaqahani sarina sipi meke na qoti.
—Matiu 25:31-32

Koasa rane sapu kaqu varipitui ni Tamasa sarina tinitona tomedi tadi na tie pa korapana Zisu Karisito, gua sa Inavoso Leana sapu tarae nia rau.
—Roma 2:16

Ke, ele garunu gami Sa si gami pude mamu tarae koari doduru tinoni, meke tozini sipu Asa tugo sapu ta va madina koasa Tamasa pude koa tie varipitui koari pu toadi na matedi. —Sa Tinavete 10:42

8 SA LINIPUNA SA SINI SI PA KORAPA ZISU KARISITO MO

Na sasada tugo si rau: be mae nuquru koarau si ke tie, si kaqu ta harupu tugo si asa. —Zone 10:9a

Meke olana la se Zisu, “Na sirana, na hinokara, meke na tinoa tugo si Rau: loke tie si boka kamo sa tamaqu Rau, ba koa Rau mo.

—Zone 14:6

Ele zamani gamu Rau, sipu kaqu mate pa mia sinea si gamu: Ura be lopu tagoa gamu sipu Arau tugo si Asa, si kaqu mate tugo pa korapadi rina mia sinea si gamu.

—Zone 8:24

Ura sina gotogotoana si Asa, ke vata evania Sa sa tie ponia sa tinaharupu, loke ari vina betona,

koari doduru pu avosona si Asa.

—Hiburu 5:9

Ba ele ta Harupu si gita koasa tataru variharupi pa korapana sa tinaharupu sapu koa koe Zisu Karisito.

—Roma 3:24

Sina gua asa ke boka harupu betoi sa sarini pu kamo koa Sa Tamasa, pa korapana Sa, sina toa hola si Asa pude vara vara tokani gita.

—Hiburu 7:25

Ura loke tinaharupu si koa koa sa sapu votikaena, ura loke pozana pule pa kauruna sa manauru sapu ta poni koari na tie, pude di boka ta harupu, gua se Pita.

—Sa Tinavete 4:12

PA LINIPUNA SA SINI SI PA KORAPA ZISU 9 KARISITO MO

Sapu ele va somana gita koe Zisu Karisito, pu ele evania Tamasa sa nada tinum'tumae, sa nada tinonoto, sa nada vina madi, sa nada tinaharupu. —1 Koroniti 1:30

Sapu poni hobeni gita sa Nana tinoa pude paeni gita pa doduru kinaleadi, meke va via ia si keke butu butu pude na tie soti tanisa sapu kaqu nali nali ni sarina tinavete leadi. —Taitusi 2:14

Meke valaia sa vinahesi koasa Tamada sapu ele va goto gita sa pude vagia sa nada hinia pa mine-ru meru tadi na tie te Tamasa pa kalalasa: Asa tugo sapu harupu

gita koasa niniranirana sa hinuporo meke va kamo la gita pa Binanara tanisa Tuna' sa Nana tataru. Koasa si vagia gita sa nada tina harupu, sapu sa tinaleosaedi. ri nada sinea. —Kolosi 1:12-14

Meke kera vurania rini si keke kinera vaqurana sapu gua he, Garomu tugo Goi pu henana sa buka, pude va maluaria sa tokoro tanisa: Ura ele ta va mate si Agoi, meke sa eharamu Goi si ele holu-ponia Tamasa si kaiqa rina tie, koari doduru butu butu, na vinekala, na tinoni meke na popoa.

—Revelasioni 5:9

SA EHARANA ZISU KARISITO SA TINUVAKANA SA SINEA

Meke hie pule, be ele vagia gita-
sa tataru pa korapa eharana Sa si
kaqu boka ta harupu si gita koasa
binugoro te Tamasa pa korapana
sa Karisito. —Roma 5:9

Koasa meke koa sa zinolorona
sa eharana Sa si vagia gita sa ti-
naharupu, meke sa tinaleosaedi ri-
na nada sini pa korapa moatana
sa tataru variharupi. —Episasi 1:7

Ve beka tolene gua hola sa eha-
rana sa Karisito, sapu pa korapa
maqomaqo Hope si vala pulea Sa
koe Tamasa sa Nana tinoa, sa-

pu loke kinaleanana, si boka va
via ia sa bulona koari na tinavete
matedi pude nabulu nia gamu sa
Tamasa toa holana? —Hiburu 9:14

Ura na eharaqu tugo si hiera ko-
asa vina tatara vaqura, sapu zolo-
ro koari na moatadi, pude madi
vagia sa tinaleosaena sa dia sinea.
—Matiu 26:28

Ba, be ene pa kalalasa si gita,
gua sapu koa pa kalalasa si Asa,
si koa si gita pa vinaritokae, meke
sa eharana e Zisu Karisito, sa Tu-
na, si va via gita koari doduru si-
ni. —1 Zone 1:7

SA TINAHARUPU SI PA KORAPA RINANENA 11 E KARISITO

Sina ele ta harupu si gita koasa rinane rane, ke mada koa vari bulei koasa Tamasa pa korapana sa nada Banara e Zisu Karisito.

—Roma 5:1

Be ta magu babe lopu ta magu si loke laena pa korapana Zisu Karisito ba sa rinane rane mo sapu ta va vura pa tataru si arilae-na.

—Qelesia 5:6

“Mu va hinokaria sa Banara Zisu Karisito, meke kaqu ta harupu si goi, meke sari doduru tie pa mu-a vetu.

—Sa Tinavete 16:31b

Ura sari doduru tie pu ta podo koe Tamasa si boka va kilasia rini sa kasia popoa. Meke boka mata-

qara holania gita sa kasia popoa pa korapana sa nada rinane rane.

—1 Zone 5:4

Ura pa korapa tataru variharupi si ele ta harupu si gamu pa korapa ri nane rane; meke sa tinaharupu si lopu mia tinavete telemia, ba na vina riponi mo te Tamasa: lopu pude kaqu vahesi puleni sarina tie pa korapa tinavete.

—Episasi 2:8, 9

Ba ta kubere si hie, pude boka va hinokaria gamu sapu e Zisu si na Karisito tugo, na tuna sa Tamasa: Meke pa mia tinago si vagia gamu sa tinoa pa korapa pozana Sa.

—Zone 20:31

Gua sapu ululu holania sa Manauru sa pepeso, si gua tugo sa Ululuna sa Nana tataru koa rini pu pamana nia si Asa. Ba sa tataru nabuna te Zihova si koa hola ninaerane, koa rini pu pamana nia si Asa, meke sa Nana tinonoto koa rina tudia rina tudia.

—Samu 103:11-17

Tamanae sa Tamasa, sa tamana sa nada Banara, Zisu Karisito, sa natidi ri doduru tinamanae, meke sa Tamasa tana minanoto.

—2 Koriniti 1:3

Ke Banara, Loke Tamasa si kekenono gua Agoi, sipu taleosoni Agoi sarina sinea tadi doduru tie toadi. Lopu hoke puku vekoni Agoi

pa mua binugoro si ke tie ninae rane, ba qetuni mo goi koa Sa mua tataru loke malovona. —Maika 7:18

Ura noma hola kamo Manauru sa mua tataru nabuna meke namu kamo koari na lei sa tinaronue tamugoi. —Samu 108:4

Lopu kaqu malohoro sa tataru te Tamasa, meke sa Nana tataru va tukana, ba loke ari makudona. Ba tava vaqura pa doduru munu munu. —Lemenitesioni 3:22, 23

Lopu pa korapa tinavete sapu tavetia gita pa tinonoto, ba pa korapa Nana tinaru taru si harupu gita Sa pa pinapitaiso meke pa tinoa vaqura pa korapa maqomaqo Hope. —Taetusi 3:5

PODEKE GITA TAMASA SI GITA PUDE MAE KOA SA

13

Zama sa Tamasa, "Mae mada vari vilasa varigara va leanania: Sina sarina mia sini si guana zinara, ba kote nuzapa va via kekenono guni gamu arau na sinou kakala, gua be ninira sisigiti sa bulo zinara, ba kote via gua tugo na vulu si gamu". —Aisea 1:18

Meke zama sa Maqomaqo Hope meke sa Ekelesia, "Mae." Mani zama tugo sa tie avavoso, "Mae". Meke sapu memehana si mani mae. Meke sapu hiva si mani mae hena mokaia sa kolo tinoa.

—Revelasioni 22:17

Zama sa Tamasa, "Mae, gamu doduru pu memeha, hie sa kolo!

Gamu pu loke mia poata, Holu ginani mamu hena hena! Mae! Holu vaeni meke na meleke, Kote lōke hinoludi koa goi si arini!"

—Aisea 55:1

Meke pa rane mumudi, sapu sa rane nomana pa tabuna asa, si turu se Zisu meke zama va ululae la, "Be memeha si ke tie, si mani mae napo koa Arau si asa." —Zone 7:37

Ba sipu dogori Zisu sarini, si bugoro sisigiti, meke zama la koa rini si Asa, "Va malumu maei koa Rau sarina koburu hite, Muke hekini si arini, ura sa butu butu te Tamasa si kekenono gua sarina koburu hite". —Maka 10:14

14 LOPU ARI DODURU TIE SI NA KOBURU SOTI TE TAMASA

Ura hiera sa vinotikaena gua sa Tuna soti sa Tamasa meke na tuna sa devolo: asa sapu lopus lulia sa tinonoto si lopus te Tamasa si asa, meke gua puta tugo asa sa tie pu lopus tatarunia sa tasina.

—1 Zone 3:10

Ura saripu ta turana pa Maqomaqo na Tamasa si arini tugo sari na tuna Tamasa. Ura lopus vagi pulea gamu sa vina pinausu mia pude va matagutu gamu, ba ele pausu gamu Sa guana tuna soti si gamu, meke zama si gita (Abba) "Tamamami," gua. —Roma 8:14, 15

Pude loke tinazutu mia, na loke kisakisa mia, na tuna Tamasa sa-

pu loke sineamia, pa korapana sa sinage koqina, meke va karikarina, vasina kaqu nedala guana kalalasa si gamu pa kasia popoa. —Pilipae 2:15

Ego, mi vura mae koa rini, mamu koa vatakale, gua sa Banara; meke mi tiqua sapu boni: meke kaqu hapahapani gamu Rau. Meke kaqu koa gua na tuqu vineki, meke na tuqu koreo, gua sa Tamasa, sa Banara tadi doduru.

—2 Koriniti 6:17, 18

Ba saripu ranena Sa, si hiani sa pude koa koburu te Tamasa, arini tugo pu va hinokaria sa pozana.

—Zone 1:12

SAPU GUA ZAMANIA ZISU KOA SA NAPO 15 VA VIVIRI

Mada ene va tonoto pude guana ene pa kalalasana sa rane, lopu pa hinaluhalue hoboro meke na napanapo mo, meke lopu pa binaere kaleana, meke lopu pa vinari riqihi, lopu pa vinaripera, meke lopu pa kinono kono. Ba mu pokonia sa Banara Zisu Karisito, meke lopu bala balaia sa tini pude lulia sa nana hiniva. —Roma 13:13, 14

Tava bakala va leana sarina tinavete hire koa sa tini, na vinari vosa, na boni, na rinaterate, Na vinahesi beku, na sabusabukae, na kinukiti, na vina liliosae, na vinari zamae, na tina naziri, na vinaripera, na vinari bugori, na vinari

paqahi, na kinonokono, na vina mate tie, na naponapo hoboro, na linopilopi kaleana, na gua: Va balauni gamu Rau kam'hire, gua sapu va balauni gamu Rau visoroi hire, sapu lopu kaqu merumerunia gamu sa butubutu te Tamasa, be taveti gamu saripu gua hire. —Qelesia 5:19-21

Meke ni va lopusigo sa vaeni, be guana zipara meke dono lea si'asa, meke bulebule pa kapa, meke'hite hite sa totolo gorena. Ba sipu va nunu pana munumunu si agoi si guana tie ta garata noki poizini-mu tu.

—Tinum'tumae te Solomone 23:31, 32

16 ZINAMA VA LEANA SI LOPU GAROGARO

Meke zama laia Zisu si asa, “Mamu tataru nia se Zihova sa mua Tamasa, pa doduru bulomu, pa doduru maqomaqomu, meke pa doduru mua binalabala. Hiera tugo sa tinarae kekenu meke nomahola. —Matiu 22:37, 38

“Banara leamu, nasa si kaqu tavetia rau pude boka vagia sa tinoa hola? Meke zama la koasa se Zisu, “Na vegua ke pozanau leaqu agoi? Loke tie si leana, ba keke, sapu se Tamasa mo. Gilania mua sa manege zinama, meke vari va mate, meke barabarata, meke hiko, meke kokoha, meke seke sekei, va lavati tiatamamu. Meke olana sa tie, “Banara, sari doduru tinito

na hire si ele kopuni tugo rau podalae sipu koburuqu. Meke dono donoa Zisu si asa, meke tatarunia Sa, meke zama la koasa, keketona mo si lopu ele somana koa agoi. La mamu holuholuni saripu tagoi agoi, mamu poni sarina habahuala, meke kaqu vagia agoi sa tinago tago pa Manauru; meke mae palekia mua korosi, mamu luli Au. Ba va ta lotania sa zinama hie si asa, meke balabala mamata, meke taloa si asa, ura soku nana likakalae si tagoi sa. —Maka 10:17b-22

Sapu gua leana pa binala bala tanisa tie, si la gua mo pa minate. —Tinum'tumae te Solomone 16:25

MEKE MI TA SEKE SEKEI

17

Meke balabala sea si gamu-lopu boka tava sisire sa Tamasa, sapu koa va tonoto si tonoto tugo si Asa, meke tonoto gua puta tugo Asa. Asa sapu tavete va sea si te devolo tugo si asa: ura podalae pa pinodalaena sina tie seana tugo sa devolo. —Qelesia 6:7

Meke mu va malumia keke tie pude kokoha igo: Ura sarina sineahire, si va raza maeia sa binugoro te Tamasa koari na tuna sa vinalgugue. —Episasi 5:6

Lopu gilania tu gamu sapu lopu kaqu merumerunia na tie kaleadi sa binanara te Tamasa? Meke mu

bala bala sea: Loke tie pu vari vosa, babe vahesi beku, ba be barabarata, babe va boni pulenia tinina, ba be lulia sa hiniva tana tini, ba be na tie hiko, na tie napo napo na tie rarate, na tie kolomehu, si kaqu merumeru nia sa binanara te Tamasa. —1 Koriniti 6:9-10

Mi tavete lulia sa zinama, lopu avavoso mo, pude lopu va behu pule ni gamu si gamu. —Zemisi 1:22

Sina be keke tie si bala bala pulenia sapu na tie ululuna si asa, si sekesekei pulenia si asa, sina na tie sapu loke gugwana mo si asa. —Qelesia 6:3

Pa ginugua hie si nuquru mae pa kasia popoa koa ke tie sa sini, meke na minate, pa korapana sa sini; meke kamo la pa doduru tie sa minate, ura na sea beto sari doduru. —Roma 5:12

Meke podoa sa inokoro sea sa sini, meke sipu komiha sa sini si podoa sa sa minate. —Zemisi 1:15

Sa tie sapu tavete sinea, si kaqu ta va mate. Ba sa tuna si lopu kaqu ta sigitimi sarina sinea tanisa tamana, meke gua tugo sa tamana sapu lopu kaqu ta sigiti ni sarina sinea tanisa tuna: Sa tie leana si kaqu ta pia koasa nana tinavete leana, meke sa tie kaleana si kaqu

ta sigitinia sasa nana tinavete kaleana sapu tavetia sa.

—Izikeli 18:20

Ura sa binalabalana sa tini mo si kamo pa minate; ba sa binalabalana sa maqomaqo si va kamo pa tinoa meke pa binule. Ura sa binalabalana sa tini si kanana sa Tamasa; sina lopu koa kaurae koasa tinarae te Tamasa si asa, meke lopu boka koa vasina si asa.

—Roma 8:6, 7

Sa tie sapu tavetia sapu tonoto si kaqu toa ba asa sapu zama va ninirania si pude tavetia sapu kaleana, si kaqu mate.

—Tinum'tumae te Solomone 11:19

Ba pa korapa Maqomaqona sa tinonoto tanisa, si ta va sosode, koasa tinuru pule pa minate, sipu na tuna tugo sa Tamasa si Asa.

—Roma 1:4

Meke sipu ele zamani Sa saripu gua hire, si zama. Va ululae si Asa, Lazarasi, mu vura mae. Meke gasa vura gana si asa, sapu ele matena, ta pusi sa nenena, na limana: meke nobia na poko sa isumatana. Meke zamai Zisu si arini, Rupahia, mi va taloa ia.

—Zone 11:43, 44

Meke ene tata la meke tiqua Sa sa hape: Meke turu noso saripu paleke na sa. Meke zama si Asa:

Koreomu, zama igo Rau, mu tekulu, meke podalae zama.

—Luke 7:14, 15

Ura tataru Nau sa Tamaqu si Rau, sina veko pania Rau sa Quatinoa, pude hena pulea si asa. Loke tie si henaia sa Quatinoa, ba telequ mo Rau veko pania si asa. Boka veko pania Rau si asa, meke boka hena pulea Rau si asa. Na hiania hie si ele ta hiania Rau koasa Tamaqu.

—Zone 10:17, 18

Arau tugo si Asa sapu toana, E-le matequ si Rau, meke dotu, toa hola si Rau ninaerane. Emeni; meke koa koa Rau sarina viduluna sa minate meke sa hedisi.

—Revelesioni 1:18

Meke mu vahesia agoi si keke Tamasa ba Arau mo. Meke mu tavetia agoi si keke kineha ba be kinehana keke tinitona panaulu pa Manauru ba be panapeka pa pepeso, babe pa kauruna sa lamana koasa pepeso. Meke mu todononi agoi si arini ba be va tukani sarini. Meke mu poza hoboria agoi sa pozana sa Tamasa sa mia Banara, sina kote ta bugorae koe Tamasa si asa sapu poza hoboria sa pozana. Mamu kopunia sa rane sabati, mamu va madia, gua sa mia Tamasa, sa mia Banara Ka onomo

rane sina rane tav'tavete. Ba sa rane vina zuapa sina rane magogoso meke va madia Rau si asa. Mu va lavatia tiatamamu, gua sa Tamasa sa mia Banara. Meke mu vari va mate. Meke mu barabarata meke mu hiko. Meke mu kokohaia sa votiki tie. Meke mu okoronia goi sa barikaleqe tanisa votiki tie, meke sa vetu tanisa votiki tie, meke sa inuma, babe sa nana pinausu koreo, babe sa nana pinausu vineki, sa nana ok'seni, babe sa nana asi, babe kaiqa tinitona pule tanisa votiki tie. —Diutoronomi 5:7-21

Kopu totokoni Tamasa sari doduru hinena nene tadi na tie. Loke hinuporo si pada pude tomea sa tie pa kalalasa matana sa Tamasa.
—Zobi 34:21-22

Loke tie si boka tome vasina, sapu lopu kaqu boka dogoria Rau. Lopu gilania tu agoi, sapu koa pa doduru vasina, pa manauru meke pa pepeso si Arau?

—Zeremaea 23:24

Dogoria Tamasa sapu gua ta evana pa doduru vasina, sina kopu totoko ni gita Sa, be tavete va leana ba be lopu tavete va leana si gita. —Tinum'tumae te Solomone 15:3

Be sage la pa manauru si rau, si ele koa mua vasina si Agoi! Be iva-

rania rau sa qua teqe pa minate, be ele koa mua tugo vasina si Agoi! Ba sa hinuporo si lopu hite huporo koa Agoi, meke sa boni si kalalasa guana rane; sina gua tugo na kalalasa koa Agoi sa huporo.
—Samu 139:8 meke 12

Meke loketona hokara si paere pa Nana dinono: ba ta dogoro va bakala beto pa matana sa nada tie kopu sari doduru likakalae.

—Hiburu 4:13

Ura loketona sapu ta tome ba kaqu ta va vura tugo, meke sapu ta va paerena, si kaqu tava vura, meke kaqu ta gilana tugo si asa.

—Luke 8:17

22 SA VINA KILASA LOKE VINA BETOBETONA TADI TIE KALEADI

Kaqu garunu vurani sa Tuna na Tie sari Nana mateana, meke kaqu vizata pani ri pa Nana butu butu sari doduru tinitona saripu nono valadi. Meke kaqu ta okie la pa nika si arini: Vasina pu kaqu koa kabo, meke kaqu garata livodi. —Matiu 13:41, 42

Kaqu kekere la pa minate sarina tie kaleadi, meke sarina tie huporo pu hoke mulinina sa Tamasa. —Samu 9:17

Ba sarina manauru na pepeso pu koa kam'hire, si ta va naqiti veko pa korapa zinama te Tamasa, meke ta va nama vekonia rini sa

nika na sa rane varipitui, pana kaqu ta huara beto sarina tie va kari kari. —2 Pita 3:7

Sa dia vina kilasa sina tinahua-ra koa holana, sina kaqu ta hitu va seu pa kenuna sa Banara, meke sa tinolavana sa Nana niniranira. —2 Tesalonaika 1:9

Ura be vata tubarae igo sa limamu pu gua, babe sa nenemu, si mamu gomu pani gedi! sina leana si be gomugomu mu mo meke nuquru si agoi pa tinoa hola, hola nia si be koa betodia sari karu limamu meke sari nenemu meke ta okie beto la pa nika toa holana. —Matiu 18:8

Sina ele mutia Sa sa rane, toto-sona pude varipitui va tonotoni sa sarina tie pa kasia popoa; koasa keke tie sapu ele ta vizatana; sina ele va sosodea Sa si hie koari doduru tie. Ura ele va turu pulea Sa si Asa pa minate.

—Sa tinavete 17:31

Gilania Nana sa Tamasa sapu gua meke ta harupu pa tinoketoke sarina tie tonoto, ba to kopue paki pa vina kilasa, pude ta aqae koasa rane varipitui sarina tie kaleadi.

—2 Pita 2:9

Gua asa ke tava leana sa nada tataru, meke loke nana minatagutu pa rane vinaripitui; sina pa pe-

peso hie si toa si gita, gua sapu toa si Asa.

—1 Zone 4:17

Ura ele ta vizata sapu kaqu ma te keke toto mo sarina tie, meke sipu beto gua asa, si tiqe ta varipitui si arini.

—Hiburu 9:27

Meke ta varipitui sarina matedi koari na tinitona saripu ta kubere koari na buka hire, gua sa dia ha hanana pu ele evania rini.

—Revelesioni 20:12b

Ura gita doduru si kaqu turu pa kenuna sa habotuana varipitui te Karisito pude hopeke tie si kaqu vagia sa piniana sa nana tinavete pa tinia, be leana babe kaleana.

—2 Koriniti 5:10

24 SA TATARU VARI HARUPI TE ZISU KARISITO

Ba sari karua si lopu vari keke nonoi, sina sa vinariponi te Tamasa si lopu kekenono gua sa sinea te Adama. Hinokara sapu soku tie si mate, koa gua koasa sinea tanisa keke tie sana. Ba nomana hola la tu sa tataru variharupi te Tamasa, meke soku tinoni, pa korapa tataru variharupi tanisa keke tie sapu e Zisu Karisito.

—Roma 5:15

Lopu na hiniva, meke lopu na pinodeke tana tie, ba pa tataru te Tamasa.

—Roma 9:16

Ura gesoi Tamasa sarina tie vahesi puleni, ba valai Sa koari na tie va pepekae sa tataru vari harupi.

—1 Pita 5:5b

Ura gilania mia gamu sa tataru variharupi tanisa nada Banara Zisu Karisito, sina tagotago tugo si Asa, ba pude harupu gamu gua sa si ta evana na tie habahuala si Asa, pude pa Nana hinabahuala si boka tagotago tugo si gamu.

—2 Koriniti 8:9

Vasina pu koa va soku sa sinea si gigiri hola tugo vasina sa tataru vari harupi. Meke sa niniranira na sa sini si vari va mate, meke gua puta sa niniranirana sa tataru vari harupi te Tamasa si vari va toa meke osolae kamo pa tinoa hola, koasa tinonoto pa korapana sa nada Banara Zisu Karisito.

—Roma 5:20b, 21

Sa totošo sipu kukutapo sarina tie, si lopu gegesi sa sarina tie: ba kam'hire si tozini Sa sari doduru tie pude kekere. —Satinavete 17:30

Ba lokari, gua si Rau, ba be lopu kekere si gamu, si kaqu mate gua tugo arini si gamu. —Luke 13:3

Meke zama lai e Pita sarini, mi kekere, mi ta papitaiso ba gamu kasa doduru, pa korapa pozana e Zisu Karisito, pude tava murimuri sari doduru mia sinea, meke kote vagia gamu sa vinari ponina sa maqomaqo Hope. Ura, mi kekere ba gamu kasa, Ke kekere pule, pude tava murimuri palae sarina mia sinea, meke pude boka gore mae koase Tamasa, sarina totošo vari

va magogoso.—Sa tinavete 2:38; 3:19

Mamu luara veko pani sarina mia, tinavete kaleadi, mamu vaqura pa mia binala bala pa bulomia. —Izikeliki 18:31a

Lopu kaqu hite toa va leana si gamu, be tomei gamu sarina mia sinea. Ba mi helahelae vurani, meke kaqu tataruni gamu Sa Tamasa.

—Sa tinumutemae te Solomone 28:13

Ura na tinalotana sapu mae gupana koe Tamasa, si ta evanae kinekere, sapu lagua pa tinaharupu, sapu lopu hite vari va talotana si asa, ba sa tinalotana tana pepeso si ta evanae minate.

—2 Koriniti 7:10

Be luli sa tie kaleana sarina qua tinavete, meke lopu tav'tavete sinea, meke be taveti sa sapu gua pu tonoto meke leana, si lopu kaqu mate si asa, ba kaqu toa hokara si asa. —Izikeli 18:21

Madi luara pani ri na tie kaleadi sarina hahanana kaleadi pa dia tinoa, madi hobei sarina dia binalabala, madi pule lamo koasa Banara, nada Tamasa, sina tataru si Asa, meke lopu sana vari va taleosae si Asa. —Aisea 55:7

Pa korapa pozana mo e Zisu si ta tarae vura koa gamu, sarina tinaleosaedi rina sinea. Ele va ulunia lima mataona Tamasa si A-

sa, pude koa Banara, na hinarupu, pude kopunia sa kinekere, meke sa vina murimuridi rina sinea tadi na tie Izireli.

—Sa tinavete 13:38b; 5:31

Be taleosoni gamu sarina sinea tadi na tie pu tavete vatuni rini koa gamu, si sa Tamamia pa Manauru si kaqu ta leosoni gamu tugo si gamu. —Matiu 6:14

Dotu, turu kapae si Rau pa sasada meke kikia: Be avosia ke tie sa mamalainiqu, meke tukelia sa sasada, si kaqu nuquru la koasa si Rau, meke somana hena hena koa Sa si Rau, meke asa si somana hena hena koa Rau. —Revelesioni 3:20

SA VINARI PAQAHI KOASA KASIA POPOA 27

Ura sa tataru variharupi te Tamasa si ta dogoro koari doduru tie. Meke tozini gita Sa pude luara pania sa Kinaleana, meke sa inokoro pa pepeso, meke koa va leana pa tinoa kam'hire.

—Taetusi 2:11, 12

Mi va sotoa sa mia binalabala, koari na tin'tona pana ulu, lopu na tin'tona pa pepeso. —Kolosi 3:2

Meke mi somanae pa tinavete egorodi tanisa hinuporo, ba mamu vata dogoroni sarini. —Episasi 5:11

Meke mi okoronia sa kasia popoa, meke sarina likakalae pu koadi vasina. Be keke tie si tatarunia sa sa popoa pepeso, si namu loke tataru tanisa Tamasa si koa pa

bulona. Ura sari doduru ginugua hire, saripu koadi pa kasia popoa, sarina inokorona sa tini, sa inokorona sa mata, meke na vina lavata pulena sa tinoa, si lopu mae guadi koasa Tamada, ba tana popoa pepeso mo si arini. —1 Zone 2:15, 16

Gamu pu ele luara pania sa Tamasa, lopu gilania gamu sa binaere pa pepeso, sina vinari kanai koe Tamasa? Ura asa sapu baere ia sa pepeso si kana ia sa sa Tamasa.

—Zemisi 4:4

Va viai sarina mia tinoa, mamu luara pani sari doduru tinavete kaleadi saripu taveti gamu, Sapu dogori Rau. Uve, beto tavete va kaleana. —Aisea 1:16

Kaqu ponini gamu Rau sa bulo vaqura meke na binalabala vaqura. Kaqu hena pania Rau sa bulo puhina tamugoi meke poni hobe-nigo sa bulo va tabe. —Izikelu 36:26

Sina gilania gamu sapu tonoto tugo si Asa, meke gilania mia tugo gamu sapu na tuna sa sari doduru pu tavete va tonoto. Gilania gita sapu sa tie pu ta podoe koe Tamasa si lopu tavetia sa sini: Ba asa sapu ta podoe koe Tamasa si kaqu kopu pulenia pude lopu tuqea sa tie kaleana si asa.

—1 Zone 2:29; 5:18

Be koa hokara koe Karisito si ke tie, na tie vaquruna si asa. Ele murimuri palai sarina tinutona ko-

adi; meke do ele tava vaqura beto sari doduru tinutona.

—2 Koriniti 5:17

“Zama hinokara atu koa goi si Rau, pude lopu podo pule sa tie, si lopu kaqu boka dogoria sa sa butu butu te Tamasa.

—Zone 3:3b

Ba tava via si gamu kam'hire, tava madi si gamu, tava tonoto si gamu pa korapa pozana sa nada Banara, Zisu Karisito, meke sa Maqomaqona sa Tamasa.

—1 Koriniti 6:11b

Sina podo pule si gamu, lopu koasa kiko muzina, ba koasa kiko tava hehedana, sapu sa zinama te Tamasa sapu toana meke koa holana.

—1 Pita 1:23

MATE PA SINEA—TOA PULE KOE KARISITO 29

Meke ele va toa pule gamu Sa si gamu, Sapu ele mate pa minalana na sa sini. Meke ele va turu varigarani gita Sa, meke va habotu varigarani gita Sa, koe Zisu Karisito pa Manauru. —Episasi 2:1, 6

Ele paleke lani Sa pa korosi pa tinina telenā sari nada sineā, pude gita sapu mate koasa sini, si kaqu tava toa pule koasa tinonoto: koari na bakorana Sa si ta salana si gamu. —1 Pita 2:24

Be tava turu pule turanae koe Karisito si gamu, si mi hatai sarina ti nitona pana ulu, lopu na tiniona pa pepeso. Ura ele mate si

gamu meke sa mia tinoa si ta tome pa korapana Karisito koe Tamasa. —Kolosi 3:1-3

Meke sarina tie te Karisito si ele va matea pa korosi sa masadia, meke doduru hiniva kaleadi tadi rini. Be toa si gita pa korapa Maqo maqo Hope, mada ene si gita pa korapa maqomaqo hope. —Qelesia 5:24, 25

Lokari hokara! Ele mate tu si gita pa sini-Vegugua, meke boka toa hola lania tu gita si asa? Meke gua tugo asa si mi bala balaia gamu pu mate pa sini, ba toa koasa Tamasa pa korapa Zisu Karisito. —Roma 6:2, 11

Ura asa sapu lelete koasa masana, si kaqu pakete vagia koasa masana sa tinahuara; ba asa sapu lelete koasa Maqomaqo Hope si kaqu pakete vagia tugo koasa maqomaqo Hope sa tinoa hola.

—Qelesia 6:8

Meke gua tugo sipu ovulia Moses sa noki pa soloso, si kaqu ta ovulu gua tugo sa tuna na tie. Pude saripu ranea Asa si lopu kaqu mate palae, ba kaqu vagia rini sa tinoa hola.

—Zone 3:14, 15

Meke gua he tugo sa tinoa hola, pude madi gilano ri si Agoi, na Tamasa hinokara, meke Asa sapu ele ta garunu koa Agoi, sapu e Zisu Karisito.

—Zone 17:3

Asa sapu ranea sa Tuna si ele tagoa sa tinoa hola, ba asa sapu va guguenia sa Tuna, si lopu kaqu dogoria sa sa tinoa; ba na binugoro te Tamasa si kaqu koa koa sa.

—Zone 3:36

Sa tinabara tanisa sini sina minate tugo, ba na vinariponi te Tamasa sina tinoa hola pa korapa Zisu Karisito.

—Roma 6:23

Zama hok'hokara atu koa gamu si Rau, asa sapu avosia sa qua zinama, meke ranea si Asa sapu garunau, si ele tagoa sa sa tinoa hola, meke lopu kaqu ta varipitui; ba ele hola nia sa sa minate, meke karo la pa tinoa.

—Zone 5:24

NA VINA HINOKARA TAVA SOSODE NA 31 TANISA TINAHARUPU

Sa maqomaqo Telenā si va soso-
deda gita sipu na tuna Tamasa si
gita. —Roma 8:16

Asa sapu tagoa sa Tuna si tag-
oa sa tinoa hola: Meke asa sapu
lopu tagoa sa tuna Tamasa si lopu
tagoa sa tinoa hola. Ele kubere a-
tuni rau si hire koa gamu pu va hi-
nokaria sa pozana sa tuna Tama-
sa, pude gilana va leania gamu
sapu tagoa gamu sa tinoa hola.

—1 Zone 5:12, 13

Asa sapu tagodi sari tinarae ta-
qarau, meke kopuni sarini, si asa
tugo sa tie sapu tataru Nau, meke
asa sapu tataru Nau, si kaqu ta
tatarue koasa Tamaqu, meke ka-

qu tatarunia Rau si asa, meke ka-
qu vura koasa si Arau. —Zone 14:21

Ura kaqu tavete va tonoto sari
doduru tie. Ke sa binule, meke sa
vina hinokara tava sosodena si ka-
qu koa hola ninae rane.

—Aisea 32:17

Pude va sosodea sapu gamu
sina tuna Tamasa, gua, si garunu
gore maenia Tamasa pa korapa
buloda sa maqomaqona sa Tuna,
meke zama, Tamada, Tamada,
gua. —Qelesia 4:6

Ke, gilana va leania gita sapu
koa koa Sa si gita, meke koa koa
gita si Asa, urana ponini gita Sa
sa maqomaqona. —1 Zone 4:13

32 SA TINOA KARISITO SINA QINETU QETU

Ba kam'hire atu koa Goi si Rau: ba zamani Rau saripu gua hire si-pu koa pa pepeso, pudedi tagoa rini sa Qua qinetuqetu. —Zone 17:13

Ba kote dogoro pule Au gamu si Rau, meke kaqu qetu qetu sari bulomia. —Zone 16:22b

Ura sa binanara te Tamasa si lopu na ginani, na napo mo, ba na tinonoto, na binule na qinetu qetu pa korapa maqomaqo hope.

—Roma 14:17

Ele ta kurusipae turanae koe Karisito si arau; meke lopu arau mo sapu korapa toa, ba sa karisito si korapa toa koa rau, meke sa tinoa pu korapa toa nia rau pa tini-qu si toa pa rinane rane koasa Tu-

na Tamasa sapu tataru nau meke mate hobe au sa. —Qelesia 2:20

Gua, na kolo lomososo sapu va qetua sa tie memehana, si keke nono gua asa sa qinetu qetu tadina tie te Tamasa saripu harupi Sa.

—Aisea 12:3

Ele tozini gamu tu Rau saripu gua hire koa gamu, pude boka koa pa korapa mia gamu sa Qua qinetuqetu, meke pude boka ta va gore vura sa mia qinetu qetu.

—Zone 15:11

Ele va dogoro nau Goi sa sirana tinoa; pa kenumu Goi sina qinetuqetu nomana, meke pa kali lima mataomu, sina qinetu qetu koa holadi.

—Samu 16:11

SA VINA TABE SI TA HIVAE KOA SA BANARA 33

Vegua, lopu gilania tu gamu, sapu be vala puleni gamu koa ke tie, pude na nabulu tanisa pu va tabena sa, si lopu na nabulu tanisa pu va tabena sa si gamu? Be tana sini, sapu sa vina betona si na minate, babe va tabea gamu sa Tamasa, sina tinonoto tugo sa vina betona.
—Roma 6:16

Meke koa gamu saripu ta nono-vala kamihire si kaqu ta hobe turanae minagogoso koa gami, pana pule mae pa Manauru sa Banara Zisu meke sarina mateana, tanisa Nana ninira nira. Pa korapa nika hurununa si va kilasi Sa si arini pu korodinia sa Tamasa, meke

lopu va tabena sa inavoso leana tanisa nada Banara, Zisu Karisito. Sa dia vina kilasa si na tinahura koa holana, sina kaqu ta hitu va seu pa kenuna sa Banara, meke pa tinolavana sa Nana ninira nira.
—2 Tesolonaika 1:7-9

Hivania rau, pa rane ninoroi mamu vizatia, be hiva lulia gamu sa Banara, sa mia Tamasa, sapu gunia rau ninoroi. Ba be lopu gua si kaqu na tinalevei, si kaqu koa koa gamu, sina lopu lulia gamu sa tinarae, meke vahesi gamu sarina tamasa votikaedi saripu lopu ele hoke vahesi gamu visoroi hire.
—Detoronomi 11:26-28

TA HIVAE SI PUDE HELAHELANIA SE KARISITO

Meke sari doduru mea si kaqu hela helaenia, sapu e Zisu Karisito sa Banara, pude va lavatia sa Tamasa, sa Tamana. —Pilipae 2:11

Asa sapu kaqu helahelae Nau koari na tie, si kaqu helahelania tugo Rau, koasa Tamaqu pa Manauru si asa. Ba asa sapu kaqu oso Nau pa kenudi rina tie, kaqu oso nia tugo Rau, pa kenuna sa Tamaqu pa Manauru. —Matiu 10:32, 33

Be zama vurania sa nuzumu, sapu e Zisu sina Banara, meke va hinokaria goi pa bulomu, sapu va turu pulea Tamasa pa minate si Asa, gua si kaqu ta harupu si a-

goi. Sina koasa nada rinane rane pa korapa buloda, si tava tata pule la koe Tamasa si gita, meke koasa nada hinelahelaena Sa si ta harupu si gita. —Roma 10:9, 10

Sa tie sapu osonia sa Tuna, si loppu tagoa sa sa Tamana Sa: Ba asa sapu helahelania sa Tuna, si tagoa tugo sa sa Tamana. —1 Zone 2:23

Sina asa sapu kaqu kurekure Nau si Rau meke sarina qua zinama, si kaqu kurekure nia tugo sa Tuna na tie sa tie sana, pana mae pa Nana qulori, meke na qulori tanisa Tamana, meke tadi na mateana madidi si Asa. —Luke 9:26

Mi kopu, na va balau; ura sa mia kana sa devolo si ene la mae gua na laione sapu kabo hatai saripu boka onolo toai sa. —1 Pita 5:8

Pude va vanunu matadi, meke pude va kekere pule i pa hinuporo, meke pude va koai pa kalalasa, meke va kekere taloi pa ninira nira te Setani, meke pude koa koasa Tamasa, pude boka vagi ri sari na tinaleosaedi rina dia sinea, meke na minerumeru somanae koari pu tava madi nia sa dia rinanerane koa Rau. —Sa tinavete 26:18

Meke turana lania na maqomaqo hope pa soloso qega se Zisu, pude toketoke podekia Setani si

Asa. Ke zama la tugo se Zisu koasa, balau Setani, gua si Asa; ura gua tugo hie sapu ta kubere, kaqu vahesi kalea mo goi se Zihova, sa mua Tamasa, meke luli kalea mo goi si Asa. Meke tiqe luara vekoa Setani si Asa, meke mae koa Sa sarina mateana, meke va manotia ri si Asa. —Matiu 4:1, 10, 11

Meke hie sa qua zinama mumudi, kasa tasiq, mi koa va ninira koa sa Banara, meke pa binoka boka na sa Nana ninira nira. Mi va sagei sari doduru poko varipera te Tamasa, pude boka turu va ninira koa ri na sineke sekei te Setani.

—Episasi 6:10, 11

Ura sarina tuna sina masa na e-hara mo, meke somanae tugo si Asa pa ginuguadi rini; pude pa Nana minate si boka huaria Sa sapu koa Banara pa minate, sapu sa devolo tugo si asa. —Hiburu 2:14

Asa sapu tavete va sea si te devolo tugo si asa; ura podalae pa pinodalaena sina tie sea na tugo sa devolo, Ura asa tugo gua si maenia sa Tuna Tamasa pude huaria sa tinavete tanisa devolo. —1 Zone 3:8

Esei si kaqu vari paqahani gita koasa tataru te Zisu Karisito? Na tinalotana, na tinasigiti, na ninaqunaqu, na sone, na dinodoho, na na vinaripera? Lokari, pa korapadi rina tinitonu hire, si koa va ma-

taqara si gita, pa tinoa tanisa pu tataruni gita si gita. —Roma 8:35, 37

Ego, mi aqorae koasa Tamasa. Mi koromi va nabunia sa devolo, meke kaqu goveteni gamu sa. Mi koa tata koe Tamasa, meke kaqu koa tata koa gamu si Asa.

—Zemisi 4:7, 8a

Meke tiqe kaqu vata dogoro sa tie kaleana, sapu kaqu ivu pania sa Banara, pa sinino pa nuzuna, meke kaqu huaria Sa sa moatana gua, sa tinolavana sa nana minae: Sa minae tanisa tie kaleana hie, si mae turanae koari na niniranira, na vina gilagila, meke na vinari va magasa kokoha saripu hoke taveti e Setani. —2 Tesalinaika 2:8, 9

Be tumania rau sarina zinama tadi doduru tie, meke na mateana, ba be loke qua tataru, si kekenono guana qaleqaletorona sa barasi mo si rau. —1 Koriniti 13:1

Ba sa vuana sa Maqomaqo Hope, sina tataru, na binule, na ninono, na ginilae, na vinariponi, na rinane rane. Na vina pepekae, na tinuqe pulenia. —Qelesia 5:22, 23a

Ba zama pule la pule tugo pa vinarua totoso si Asa, Saimone, tuna e Zone, tataru Nau goi, taga? Meke va tabe tugo se Pita, uve, Banara ele gilanao mua sapu tataru nigo rau. Ego, mu kopuni qua sipi, gua se Zisu. —Zone 21:16

Be tataru Nau gamu, si kaqu kopuni gamu sarina Qua tinarae. —Zone 14:15

Be zama si keke tie, tataru nia rau sa Tamasa, gua, meke kukiti nia sa sa tasina, na tie kokohana tugo si asa: Ura asa sapu lopu tataru nia sa tasina, sapu ele dogoria sa, si ve kaqu boka tataru gunia sa sa Tamasa sapu lopu hite ele dogoria sa. —1 Zone 4:20

Gilania mami gami sapu ele holania gita sa minate, meke karovo la pa tinoia, sina tataru ni gita sarina turanada, Ura asa sapu loke nana tataru koari na turanana, si koa hola nana pa minate. —1 Zone 3:14

38 SA TINURU PULE TE ZISU KARISITO

Na tie varipoho si gami, koari doduru tinavete pu taveti Sa, pa popoa tadi na tie Ziu, meke pa Zerusalem; ke va matea rini si Asa, meke va sigotia rini pa huda. Ba va turu pulea Tamasa si Asa, pa rane vina neta, meke va dogoro vata vurania Sa si Asa. Lopu koa ri doduru tie, ba koari na tie varipoho pu ta vizatadi koa sa Tamasa, uve, koa gami sapu ele somana gani na napo koa Sa, sipu ele turu pule si Asa pa minate.

—Sa tinavete 10:39-41

Meke sipu ele toa pule Sa, pana munumunu rane kekenuna sa vui-ki, si vura kekenu koe Mere, (sa barikaleqe) Magidalin, sapu hipu-

ru pani Sa, sari ka zuapa tomate koa sa. —Maka 16:9

Meke sipu hola pule sari ka vesu rane si varigara pule pa korapana sa lose sari kasa Nana disapele, meke se Tomasi si somana koa koa rini: ta tuku sari sasada, ba mae se Zisu, meke turu pa vari korapadi, meke zama, Na binule si koa koa gamu. Meke zama la koe Tomasi si Asa, mu huhukunia sa kakarutumu, dotu sa limaqu; mu qaqamania sa limamu, mamu tiqua sa kali qeleqelequ, muke koa va gugue, ba mu va hinokara ba goi. Meke qi olana se Tamasi, meke zama la koa Sa, Qua Banara, ke qua Tamasa. —Zone 20:26-28

SA TINURUPULE NA SA NADA RINOVEROVE ARILAENA

39

Korapa mae sa aoa, ura ele mae tu, pana kaqu avosia rina tie matedi, sa vevehana sa Tuna Tamasa: Meke saripu avosia si kaqu toa. Meke mi magasa nia: Ura korapa mae sa aoa, pana kaqu avosia ri pu koa pa ninae popomunuana sa vevehena, meke kaqu vura mae si arini; saripu ele tavete va leana, si kaqu sage pa tinoa hola; meke saripu ele tavete va sea, si kaqu sage pa tinazutu. -Zone 5:25b, 28, 29

Lopu gilania gamu sapu gita pu ele ta papitaiso, koe Zisu Karisito, si ele ta papitaiso koa sa Nana minate? Sina pa nada pinapitaiso si ta pomunu turanae gua asa, koa

Sa si gita, gua sapu ele tava vura pa minate se Karisito, koasa vina lavatana Sa, si gua puta tugo si gita, sapu kaqu toa pa tinoa vaqu-
ra. —Roma 6:3-5

Meke be koa pa korapa mia gamu se Karisito, si toa sa maqomaqo mia sina ta va tata pule la koe Tamasa si gamu, kala gua kote mate sarina tinimia, koa gua koasa sini. Ba be sa maqomaqona Sa, sapu va turu pulena se Zisu, si koa pa korapa mia gamu, Asa sapu va turu pulena sa Karisito pa minate, si kaqu va toa pulea Sa sa tinimia, pa korapa maqomaqona sapu koa koa gamu. —Roma 8:10, 11

Pude tava sare si gita pa limadi ri nada kana, pude loke minatagutu, mada boka lulia si Asa. Pa minadi meke pa tinonoto pa kenunasa, doduru rane pa nada tinova.

—Luke 1:74, 75

Kasa tasiq, sina tadi gita tugo sarina vina tatara nomadi hire, mada va via puleni gita si gita, kovari doduru binoni pa tini meke pa maqomaqo, pude tava madi sa doduruna, koasa pinamanana sa Tamasa.

—2 Koriniti 7:1

Papitaiso ni gamu kolo mo rau koa sa kinekere: Ba Asa sapu luli mudi mae koa rau, si noma holae koa rau, ke lopu garoqu rau pude

palekia sa Nana buti: Meke Asa tu si kaqu papitaisonia koa gamu sa Maqomaqo Hope, meke na nika.

—Matiu 3:11

Pude ta vizata koasa Tamasa sa Tamada, pa korapa vina madi tanisa maqomaqo Hope, pude va tabea Zisu Karisito, meke pude ta siburaenia sa eharana Sa.

—1 Pita 1:2a

Ba sa tie sapu leseveni saripu loke laedi hire, si kaqu na tinitona ari laena si asa, meke tava madi meke garona sa tinavetena, sapu garona sa meke tava nama nama pa doduru tinavete leadi si asa.

—2 Timote 2:21

SA TINOVA VA MADI KOASA BANARA

41

Meke gua tugo se Zisu si pude boka va madi sa sarina tinoni pa korapa eharana soti gua, si koa ta sigitinia Sa pa valena sa sasada.

—Hiburu 13:12

Gua sipu ele vizata gita Sa pude Nana telena, sipu lopu ele ta sokirae sa kasia popoa, pude pa korapa tataru si ta va madi pude loke kinaleada pa kenuna Sa si gita. Mi va sagea sa tini ta va sire na sapu ta tavete luli koe Tamasa, pa tinonoto meke pa minadina sa hinokara.

—Episasi 1:4; 4:24

Koanana si keke sirana pa kalina sage, sapu ta pozae, “Na sirana madina. Loke tie sini si boka enea sa sirana asa. Loke tie pekipekidi

si boka turana va seai si arini pululia si asa.

—Aisea 35:8

Be helahelaenia gita sa nada sini, si tonoto meke hinokara si Asa, ke kaqu taleosoni Sa sari nada sini, meke va via gita Sa koari doduru tinavete kaleadi.

—1 Zone 1:9

Sina kaqu murimuri palae sari doduru likakalae hire ve beka gua sari doduru likakalae, ve beka gua sa mia ginugua, pa kinokoa mamutuna, meke pa tinonoto.

—2 Pita 3:11

Va totoanania sa vinari bulei koari doduru tie, meke sa vina madi, ura be lopu gua si loke tie si kaqu dogoria sa Banara.

—Hiburu 12:14

42 TA SININIA RINA TIE SA MAQOMAQO

Ura be gamu na tie hokara, si gilana va leania mia si pude poni saripu leadi mo koari na tumia; Vegua sa Tamada pa Manauru, sapu kaqu tolene gua poni zonazonania sa maqomaqo Hope, koarini pu tepa koa Sa. —Luke 11:13

Meke sipu ele beto varavara ri, si niniu sa vetu, vasina pu koa varigarae rini, meke ta sinie maqomaqo Hope sarini, ke zama va mataqara la nia ri sa zinama te Tamasa. —Sa Tinavete 4:31

Ba kote vagia gamu sa binoka boka pana kaqu gore mae sa Maqomaqo Hope, meke kaqu totozi Au gamu. —Sa tinavete 1:8a

Kaqu ponini gamu Rau sa ma-

qomaqo tinoa, meke kaqu kopuni gamu Rau be luli gamu sarina qua zinama meke sari doduru qua tinarae sari pu ponini gamu Rau.

—Izikeli 36:27

Ba sina lopu soto koasa tini si gamu, ba koasa maqomaqo tu. Be gua na koa pa korapa bulo mia sa maqomaqona Tamasa, gua asa ke be lopu tagoa sa tie sa Maqomaqona e Karisito, si lopu tanisa si asa. —Roma 8:9

Ura na tie ta ronuna si Asa, sinia na Maqomaqo Hope meke na rinane rane. —Sa tinavete 11:24a

Meke ta sinie qinetu qetu, na Maqomaqo Hope sari kasa disae-
—Sa tinavete 13:52

SARINA VINA TATARA VARI VA QETUDI 43

KOARI TIE LOTU

Koa tata koari pu mamata hola pa bulodi se Zihova, meke harupi Sa sarini pu ta lovoho pa maqo-maqo dia. —Samu 34:18

Telequ Rau, kuria sa doduru na sa kasia popoa! Meke qetuni Rau si arini, pu kekere, na va pepekae puleni, saripu luli va papamanae Nau, meke va tabe Au. —Aisea 66:2

Be va hinokara si goi, si mama-helo tugo koasa pu va hinokara, sari doduru tiniona. —Maka 9:23b

Kasa turanaqu ta tatarue, meke mi hod'hodakania sa nikana sa ninaqunaqu sapu kaqu podeke gamu, guana be votiki tin'tona si ta evana koa gamu ba mi koa qetu

qetu tu gamu, sina somanae pa tinasigiti te Karisito si gamu; pude mi koa qetuqetu si gamu, pana mae sa Nana niniranira.

—1 Pita 4:12, 13

Meke kaqu puha pani Tamasa sari doduru kolo mata, koari doduru matadia meke sa minate si lopu kaqu koa, meke loke tinalotana, loke kinabo, meke loke tinasigiti si kaqu koa. Ura ele muri muri palae, sarina likakalae koadi.

—Revelesioni 21:4

Mu kalavarae koe Zihova, mamu tav'tavete va leana, gua asa si kaqu koaia goi sa popoa meke koa ravutu. —Samu 37:3

SARINA VINA TATARA KOARI PU TA TOKETOKE

Ura ele ta sigitinia Sa si asa te-
lena, pa tinoketoke, ke boka asa
va tukani Sa si arini pu ta toke.

—Hiburu 2:18

Pana enea gamu sa korapa lolo-
mo hup'huporona sa lamana, si
kaqu koa koa gamu si Rau, lopu
kaqu hite va kaleana gamu ri na
mia tinasuna. Pana enea gamu sa
korapa ninirana sa nika, ba lopu
kaqu hite sulu si gamu, meke sari
tinok'toke niniradi pu mae, ba lo-
pu kaqu hite va kaleana gamu.

—Aisea 43:2

Meke gilani nada gita sari dodu-
ru tin'tona ta tavete varigarae pu-

de va leani sarini pu tatarunia sa
Tamasa, meke sari pu ta tioko pu-
de lulia sa Nana hiniva.

—Roma 8:28

Sari doduru tinok'toke saripu
gilani gamu, si gua tugo saripu
hoke ta evana koari na tie, ba lopu
hobe sa Tamasa koari Nana vina
tatara ke lopu kaqu va maluara la-
ni gamu Sa, pude vatu holania Sa
tinok'toke sarina mia ninira nira,
pude soto va nabu, meke pana ta
toke gamu, si kaqu va atua Sa sa
niniranira pude vatarazaia si asa,
meke va dogoroni gamu Sa sa si-
rana pude va leseve gamu.

—1 Koriniti 10:13

SARINA VINA TATARA KOARI PU MATAQARA 45

Asa sapu koa mataqara si kaqu va tigononia Rau pa vetu hope tania Qua Tamasa, meke lopu kaqu vura pule si asa; meke kaqu kuberia Rau koa sa sa namu pozaqu vaqurana. —Revelesioni 3:12

Asa sapu koa va mataqara si kaqu pokoni sarina poko nedaladi; meke lopu kaqu va matea Rau sa pozana pa Buka Tinoa, ba kaqu hela helae nia Rau sa pozana, pa kenuna sa Tamaqu, meke sari nana mateana. —Revelesioni 3:5

Asa sapu koa va mataqara si kaqu va malumia Rau si asa, pude habotu turanae koa Rau, pa Qua habotuana, gua sapu ele koa va mataqara si Arau meke habotu turanae koa Sa Tamaqu pa Nana habotuana. —Revelesioni 3:21

Asa sapu koa va mataqara si kaqu merumeru ni Sa sari doduru likakalae; meke Arau si kaqu koa na Nana Tamasa, meke asa si kaqu koa guana tuqu. —Revelesioni 21:7

SARINA ZINAMA TE TAMASA KOARI PU VARILUARI

Meke koari pu ele vari habadi si zama si Arau, sa Banara, ba lopu arau pude lopu luara pania sa barikaleqe sa loana. Ba be ele luara pania sa si asa, si mani koa guana vineki mo, ba be vari va tonoto pulei mo koasa loana meke hie pule, mani lopu va taloa ia sa palabatu sa nana barikaleqe.

—1 Koriniti 7:10, 11

Ura sa barikaleqe varihabana si ta pusi pa korapana sa lo koasa loana totonona pu toana sa; ba be mate sa nana palabatu, si ta rupaha si asa koasa lo, tanisa loana. Ura sina gua asa, ke sipu toa nana

sa loana meke habaia sa sa votiki tie pule, si ta pozae barabarata tugo si asa, ba be ele mate sa nana palabatu, si ta rupaha si asa koasa lo sana; ke be haba pulea sa si keke tie pule si lopu kaqu ta pozae barabarata si asa. —Roma 7:2, 3

Ba tozini gamu Rau si gamu, asa sapu luara pania sa nana barikaleqe pa keke votiki sinea, sapu lopu pa vinari va seai mo, si va barabaratia tugo sa si asa: Meke asa sapu haba pulena sa sipu ele ta lularana, si baratia puk tugo Sa si asa. —Matiu 5:32

ZISU KARISITO KAQU PULE MAE PA PEPESO 47

Meke be la si rau pude va nama-
nama veko vatu ni gamu si keke
vasina, kaqu pule mae si Rau
meke kaqu va kamo gamu si ga-
mu. Pude vasina pu koa Rau kaqu
koa tugo si gamu. —Zone 14:3

Ura asa sapu kurekure nau, me-
ke na qua zinama pa tie huporo,
meke na tie kaleadi hire, si kaqu
kurekure nia tugo na Tuna na Tie
si asa, pana mae si Asa pa qulori
tanisa Tamana, somanae koarina
mateana manauru. —Maka 8:38

Kasa tuqu ta tatarue, kam'hire
sina koburu te Tamasa si gita; ba
gilania gita sapu pana vura mae
se Karisito si kaqu ta evanae gua

puta tugo Asa si gita, sina Kaqu
dogoro sotia gita sa gugwana Sa.
Sa tie sapu va sotoa sa nana
rinoverove koe Karisito si va via
pulenia si asa, meke via kekeno-
no gua tugo sa tinoa te Karisito.

—1 Zone 3:2, 3

Ura mi koa va namanama ba ga-
mu kasa sina kaqu mae va hodaka
sa Tuna na Tie pa totošo sapu lo-
pu gilania gamu. —Luke 12:40

Ura lopu sana meke kaqu mae
sa Tuna na Tie, somana lulia na
niranira tanisa Tamasa meke
sari nana mateana. Meke kaqu
mae hopeke poni pinia sa sarina
hopeke tie gua sapu garo pa dia
tinavete. —Matiu 16:27

SA ZINAMA TE TAMASA

Kaqu murimuri sa maḡauru na pepeso ba lopu kaqu murimuri sarina zinama taqarau. —Luke 21:33

Urana kinorokorotae si lopu vura mae pa hiniva tana tie puke-rane: ba zama sarina tie pu ta ga-runudi koe Tamasa, sipu va solini i sa maqomaqo hope si arini.

—2 Pita 1:21

Doduru kinubekubere hopedi si gore mae guadi koe Tamasa meke gotogoto tugo si arini pa vina tumutumumae, pa vina tonoto, pa vina lolozo, meke pa tinoliena sa tinonoto.

—2 Timote 3:16

Sa mua zinama sina zuke pa ne-nequ, meke na kalalasa pa qua sirana.

—Samu 119:105

VINARAVARA MEKE 48 TINALEOSAE

Tamamami pa maḡauru, mani ta pamanae sa pozana hopena. Mamu mae koa baḡara koa gami. Mami va tabei gami pa pepeso sarina mua zinama gua sapu va tabe guni ri pa maḡauru si arini. Mu poni ni gami ginani koari hopeke rane. Mu taleoso ni gami koarina mami sinea, gua sapu taleoso ni gami saripu va sea mae koa gami. MU va sare gami koarina tinoketoke niniradi. Mamu harupu va seu gami koe Setani. Be taleosoni gami sarina sinea pu tavete atuni rina tie koa gamu si kaqu taleosoni gamu tugo sa Tamasa pa maḡauru.

—Matiu 6:9b-14

SIRANA TINAHARUPU TE TAMASA

Okoro Nia Rau Sa Sevia

Ura na tavete va sea sari doduru meke lopu hite kamoā rini sa tinolava tanisa Tamasa. —Roma 3:23

Mate Nau Karisito Si Rau

Ura pa keke totošo mo si mate hobei Karisito sa sini, sa tie totošo si hobei sarina tie kaleadi pude boka va tata la gita koa sa Tamasa. —1 Pita 3:18a

Hiva Podo Pule Si Rau Koari Na Qua Sini

Ura mi kekere ba gamu kasa, kekere pule pude tava murimuri sarina mia sineā. —Act 3:19a

Kaqu Tagoa Rau Se Zisu Pa Qua Rinanerane

Ba saripu ranena Ša, si hiani sa pude koa koburu te Tamasa, arini tugo pu va hinokaria sa pozana.

—Zone 1:12

Kote Va Hinokaria Rau Sa Tinaharupu

Asa sapu tagoa sa Tuna, si tagoa sa sa tinoa hola. —1 Zone 5:12a

Zama hokahokara atu koa gamu si Rau, asa sapu avosia sa qua zinama, meke ranea si Asa sapu garunau, si ele tagoa sa sa tinoa hola, meke lopu kaqu ta varipitui, ba ele holania sa sa minate meke karovo la pa tinoa.

—Zone 5:24

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. Other booklets are also available. If you would like more copies for careful distribution, please write in English to:

World Missionary Press, Inc.
Box 12
New Paris, Indiana 46353 U.S.A.

Micronesia

Chuukese
Trukese

243

4 TRU